

Teismo praktikos rinkinys

TEISINGUMO TEISMO (antroji kolegija) SPRENDIMAS

2013 m. vasario 28 d.*

„Apskaitos specialistų asociacija — Apskaitos specialistų privalomųjų mokymų sistemos reglamentavimas — SESV 101 straipsnis — Įmonių asociacija — Konkurencijos apribojimas — Pateisinimai — SESV 106 straipsnio 2 dalis“

Byloje C-1/12

dėl *Tribunal da Relação de Lisboa* (Portugalija) 2011 m. lapkričio 15 d. sprendimu, kurį Teisingumo Teismas gavo 2012 m. sausio 3 d., pagal SESV 267 straipsnį pateikto prašymo priimti prejudicinį sprendimą byloje

Ordem dos Técnicos Oficiais de Contas

prieš

Autoridade da Concorrência,

dalyvaujant

Ministério Público,

TEISINGUMO TEISMAS (antroji kolegija),

kurį sudaro kolegijos pirmininkė R. Silva de Lapuerta, teisėjai G. Arestis, J.-C. Bonichot, A. Arabadžiev (pranešėjas) ir J. L. da Cruz Vilaça,

generalinis advokatas P. Mengozzi,

posėdžio sekretorė M. Ferreira, vyriausioji administratorė,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį ir įvykus 2012 m. gruodžio 13 d. posėdžiui,

išnagrinęjęs pastabas, pateiktas:

- *Ordem dos Técnicos Oficiais de Contas*, atstovaujamos *advogados* D. Abecassis, L. Vilhena de Freitas ir R. Leandro Vasconcelos,
- *Ministério Público*, atstovaujamos *procuradora-geral adjunta* F. de Jesus Marques de Oliveira,
- Portugalijos vyriausybės, atstovaujamos L. Inez Fernandes, padedamo *advogada* M. Caldeira,
- Italijos vyriausybės, atstovaujamos G. Palmieri, padedamos *avvocato dello Stato* F. Varrone,

* Proceso kalba: portugalų.

- Nyderlandų vyriausybės, atstovaujamos C. Wissels,
- Lenkijos vyriausybės, atstovaujamos B. Majczyna ir M. Szpunar,
- Europos Komisijos, atstovaujamos N. Khan, L. Parpala ir P. Guerra e Andrade,

atsižvelgęs į sprendimą, priimtą susipažinus su generalinio advokato nuomone, nagrinėti bylą be išvados,

priima šį

Sprendimą

- 1 Prašymas priimti prejudicinį sprendimą susijęs su SESV 56, 101, 102 ir 106 straipsnių išaiškinimu.
- 2 Šis prašymas pateiktas nagrinėjant *Ordem dos Técnicos Oficiais de Contas* (Apskaitos specialistų asociacija, toliau – OTOC) ir *Autoridade da Concorrência* (Konkurencijos taryba, toliau – AdC) ginčą, visų pirma dėl Mokymosi kreditų įgijimo taisyklių (*Regulamento da Formação de Créditos, Diário da República*, 2 serija, Nr. 133 2007 m. liepos 12 d.; toliau – skundžiamos taisyklės) atitikties SESV 101 straipsniui. Šias taisykles 2007 m. gegužės 18 d. priėmė Apskaitos specialistų rūmai (vėliau tapę OTOC).

Teisinis pagrindas

OTOC įstatai

- 3 Apskaitos specialistų asociacijos įstatų (toliau – OTOC įstatai), esančių 2009 m. spalio 26 d. Dekreto-įstatymo Nr. 310/2009 I priede, 1 straipsnis suformuluotas taip:

„[OTOC] <...> yra viešas juridinis asmuo, privalomos narystės pagrindu jungiantis apskaitos specialistus jų profesiniams interesams ginti ir visiems su šių specialistų funkcijų vykdymu susijusiems aspektams prižiūrėti.“

- 4 Šių įstatų 3 straipsnio 1 dalyje nurodyta:

„1. Asociacijos funkcijos:

- a) pripažinti asmens profesinį apskaitos specialisto statusą ir išduoti tai patvirtinančią pažymą;
- b) ginti šios profesijos garbę ir prestižą, užtikrinti, kad ja būtų verčiamasi paisant etikos ir deontologijos principų, ginti savo narių tiesioginius interesus, teises bei prerogatyvas;
- c) skatinti narius kelti profesinę kvalifikaciją ir mokytis bei prisidėti sudarant profesinio mokymo programas ir organizuojant kursus bei konferencijas;

<...>

- n) taikyti apskaitos specialistams drausmines priemones;
- o) nustatyti profesinės etikos ir deontologijos principus bei taisykles;

<...>

- r) nustatyti, suorganizuoti ir įgyvendinti sistemas, skirtas kontroliuoti apskaitos specialistų teikiamų paslaugų kokybę;
- s) sudaryti, organizuoti ir įgyvendinti jos narių privalomųjų mokymų sistemas;

<...>“

5 Pagal šių įstatų 6 straipsnį:

„1. Apskaitos specialistai vykdo šias funkcijas:

- a) planuoja, organizuoja ir koordinuoja apskaitą vedančių arba privalančių ją vesti subjektų apskaitą pagal galiojančias apskaitos taisykles arba standartus, laikydamiesi galiojančių teisės normų, apskaitos principų ir už apskaitos standartus atsakingų institucijų gairių;
- b) atsako už a punkte minėtų subjektų apskaitos atitiktį techniniams apskaitos ir mokesčių srities reikalavimams;
- c) asociacijos nustatyta tvarka ir sąlygomis kartu su a punkte minėtų subjektų teisiniu atstovu pasirašo finansines ataskaitas ir mokesčių deklaracijas ir taip patvirtina jų atitiktį reikalavimams nepažeidžiant kompetencijos ir atsakomybės, atitinkamiems organams tenkančios pagal verslo vykdymą ir mokesčių mokėjimą reglamentuojančius įstatymus;
- d) tikrina deklaracijas, teikiamas socialinės apsaugos ir darbo užmokesčio apmokestinimo institucijoms, remiantis mokesčių mokėtojo, kurio apskaitą veda, pateikta informacija.

2. Be to, apskaitos specialistai privalo:

- a) teikti konsultacijas apskaitos, mokesčių ir socialinės apsaugos srityse;
- b) dėl mokesčių procedūros administracinėje stadijoje, kiek ji susijusi su apskaitos specialisto kompetencijai priskirtomis sritimis, dalyvauti kaip mokesčių mokėtojo, kurio apskaitą tvarko, atstovai;
- c) vykdyti bet kokią kitą įstatyme numatytą su jų einamomis pareigomis susijusią funkciją, pavyzdžiui, veikti kaip teismo ar kitų viešųjų ar privačiųjų subjektų paskirtas ekspertas.

<...>.“

- 6 Pagal OTOC įstatų 57 straipsnio 1 dalies a punktą apskaitos specialistai privalo laikytis visų OTOC taisyklių ir vykdyti visus jos priimtus sprendimus.
- 7 Pagal šių įstatų 59 straipsnio 2 dalį drausminiu pažeidimu laikomas „veiksmas ar neveikimas, net jei padarytas dėl neatsargumo, kuriuo apskaitos specialistas pažeidė <...> įstatuose ar kitose asociacijos priimtose taisyklėse ar sprendimuose įtvirtintas bendrąsias ar specialiąsias pareigas“.
- 8 Vadovaujantis OTOC įstatų 63 ir 64 straipsniais, tokie pažeidimai gali užtraukti vieną iš šių drausminių sankcijų: įspėjimą, baudą, laikiną nušalinimą nuo pareigų iki trejų metų ar išbraukimą iš specialistų sąrašų.

Kokybės kontrolės taisyklės

- 9 2004 m. kovo 30 d. Apskaitos specialistų rūmai priėmė Kokybės kontrolės taisykles (*Regulamento do Controlo de Qualidade, Diário da República*, 2 serija, Nr. 175, 2004 m. liepos 27 d.). Šių taisyklių 4 straipsnyje nurodyta:

„1. Atliekant kryžminį patikrinimą, vertinama:

<...>

- e) ar dvejus pastaruosius metus specialistas kasmet įgijo vidutiniškai po 35 kreditus už [OTOC] ar [jos] patvirtintus mokymus;

<...>“

Skundžiamos taisyklės

- 10 Skundžiamų taisyklių 3 straipsnyje numatyta:

„[OTOC] organizuojamų mokymų rūšys

1. [OTOC] organizuoja šių rūšių mokymus:

- a) institucinius mokymus;
b) profesinius mokymus.

2. Instituciniai mokymai yra ne daugiau nei 16 valandų trukmės [OTOC] atstovų pranešimai savo nariams, kuriais visų pirma siekiama informuoti specialistus apie naujas teisėkūros iniciatyvas ir teisės aktų pakeitimus, taip pat apie su etika ir deontologija susijusias problemas.

3. Profesiniai mokymai yra ne trumpesnės nei šešiolikos valandų trukmės studijų ir žinių gilinimo kursai su profesija susijusia tema.“

- 11 Pagal šių taisyklių 5 straipsnio 1 dalį OTOC gali organizuoti bet kokius mokymus, būtinus atitinkamai profesinei veiklai vykdyti. Pagal minėto straipsnio 2 dalį institucinius mokymus turi teisę organizuoti tik OTOC.

- 12 Iš tų pačių taisyklių 6 ir 7 straipsnių matyti, kad aukštosios mokyklos, organizacijos, kurioms organizuoti mokymus pavesta įstatymu, ir į OTOC sąrašus įtrauktos organizacijos turi teisę organizuoti apskaitos specialistų profesinio mokymo kursus.

- 13 Sąlygos, kurias mokymo organizacija turi įvykdyti tam, kad jos organizuojamus kursus OTOC pripažintų kaip suteikiančius teisę į mokymosi kreditus, skundžiamų taisyklių 8 straipsnio 1 dalyje suformuluotos taip:

„a) patvirtinta kompetencija organizuoti mokymus;

b) priemonių (finansinių, materialųjų ir žmogiškųjų išteklių), reikalingų suorganizuoti kokybiškus mokymus, turėjimas;

c) patvirtinti atitinkamos organizacijos valdymo organų narių ir už mokymų organizavimą atsakingų asmenų gebėjimai;

- d) pranešimai, skaitomi universiteto dėstytojų ir (arba) asmenų, turinčių pripažintą kompetenciją su profesijos vykdymu susijusioje srityje, ir (arba) specialistų, turinčių pripažintą kompetenciją šioje srityje, pranešimai.“
- 14 Pagal šių taisyklių 9 straipsnį sprendimą įregistruoti mokymo organizaciją, kad ji galėtų rengti mokymus, suteikiančius teisę į mokymosi kreditus, ar jos neregistruoti priima OTOC valdyba per tris mėnesius nuo prašymo pateikimo.
- 15 Šių taisyklių 10–12 straipsniais reguliuojama kitų nei OTOC institucijų organizuojamų kursų, suteikiančių teisę į mokymosi kreditus, tvirtinimo procedūra. Sprendimą patvirtinti kursą ar jo nepatvirtinti priima OTOC.
- 16 Pagal tų pačių taisyklių 15 straipsnio 1 dalį už dalyvavimą OTOC organizuojamuose arba jos patvirtintuose instituciniuose arba profesiniuose mokymuose apskaitos specialistai įgyja 1,5 kredito už kiekvieną kurso valandą. Pagal šio straipsnio 2 dalį per metus kiekvienas apskaitos specialistas turi surinkti 12 kreditų už institucinius mokymus.
- 17 Pagal skundžiamų taisyklių 16 straipsnį mokymo organizacijos, nurodytos šių taisyklių 8 straipsnyje, turi sumokėti OTOC mokestį už prašymą įregistruoti jas kaip mokymo organizacijas ir už kiekvieną prašymą patvirtinti planuojamą organizuoti kursą. Pagal šių taisyklių 17 straipsnį ši mokestį sudaro visos per tokias prašymo nagrinėjimo procedūras OTOC patirtos išlaidos, tačiau mokesčio dydis skundžiamose taisyklėse nenurodytas.

Pagrindinė byla ir prejudiciniai klausimai

- 18 2006 ir 2009 m. *AdC* gavo du skundus dėl OTOC nustatytos apskaitos specialistų privalomųjų mokymų sistemos.
- 19 Per šį laikotarpį nemažai mokymo organizacijų pateikė OTOC prašymus jas įregistruoti, kad galėtų organizuoti apskaitos specialistams skirtus profesinio mokymo kursus, ir sumokėjo 200 eurų mokestį. Šiuo laikotarpiu šios organizacijos taip pat pateikė prašymus patvirtinti planuojamus organizuoti kursus ir už kiekvieną numatomą kursą sumokėjo 100 eurų mokestį.
- 20 Nors daugumą tokių prašymų OTOC patenkino, iš Teisingumo Teismo turimos bylos medžiagos matyti, kad OTOC atsisakė patvirtinti kai kuriuos kursus.
- 21 Be to, dvi mokymo organizacijos pabrėžtinai atsisakė prašyti OTOC jas įregistruoti, nes skundžiamomis taisyklėmis nepagrįstai ribojama jų laisvė organizuoti apskaitos specialistams skirtus mokymus.
- 22 Iš Teisingumo Teismo turimos bylos medžiagos taip pat matyti, kad dėl kai kurių prašymų patvirtinti kursus OTOC nebuvo priėmusi sprendimo praėjus daugiau nei penkiems mėnesiams nuo prašymo pateikimo arba atsakė į prašymą praėjus daugiau nei vieniems metams nuo jo pateikimo.
- 23 2010 m. gegužės 7 d. sprendimu (toliau – skundžiamas sprendimas) *AdC* apibrėžė atitinkamą rinką kaip apskaitos specialistų privalomųjų mokymų visoje nacionalinėje teritorijoje rinką ir nusprendė, kad priėmusi skundžiamas taisykles OTOC pažeidė SESV 101 ir 102 straipsnius, taip pat paskyrė jai baudą.
- 24 OTOC kreipėsi į *Tribunal do comércio de Lisboa* (Lisabonos komercinį teismą) ir paprašė panaikinti šį sprendimą.
- 25 Šis teismas pirmiausia nusprendė, kad, nustačiusi visiems apskaitos specialistams reikalavimą per pastaruosius dvejus metus kasmet surinkti vidutiniškai 35 kreditus už OTOC organizuojamus arba jos patvirtintus mokymus, iš kurių 12 būtų įgyti tik už pačios OTOC suorganizuotus mokymus, ir, antra,

sprendusi, kurios mokymo organizacijos turi teisę rengti mokymus ir organizuoti kursus, suteikiančius teisę į mokymosi kreditus, OTOC iškraipė konkurenciją apskaitos specialistams skirtų privalomųjų mokymų rinkoje. Jis taip pat nusprendė, kad skundžiamos taisyklės gali sudaryti prekybos tarp valstybių narių kliūtį.

- 26 *Tribunal do comércio de Lisboa* taip pat atmetė argumentą, kad iš šių taisyklių kylantys konkurencijos apribojimai yra būtini siekiant užtikrinti, kad apskaitos specialistai gerai vykdytų savo profesines pareigas.
- 27 Galiausiai šis teismas nusprendė, kad OTOC nepiktnaudžiavo dominuojančia padėtimi atitinkamoje rinkoje. Taigi, jis panaikino atitinkamą skundžiamo sprendimo dalį.
- 28 Ši *Tribunal do comércio de Lisboa* sprendimą skųsdama teismui, kuris vėliau pateikė prašymą priimti prejudicinį sprendimą, OTOC nurodė, kad jai pavesta teikti įstatyme tiesiogiai numatytą viešojo intereso paslaugą, t. y. skatinti ir padėti organizuoti mokymus jos nariams. Taigi, jos vykdoma mokymų organizavimo veikla nėra ekonominių mainų objektas, todėl jai netaikomas SESV 101 straipsnis. Bet kuriuo atveju šis straipsnis negali būti taikomas nagrinėjamu atveju, kaip tai matyti iš 2002 m. vasario 19 d. Sprendimo *Wouters ir kt.* (C-309/99, Rink. p. I-1577) 97 ir paskesnių punktų, nes dėl šių OTOC veiksmų galinčius atsirasti apribojimus pateisina poreikis užtikrinti, kad apskaitos specialistai gerai vykdytų savo profesines pareigas. Be to, skundžiamos taisyklės padeda pagerinti mokymų pasiūlą, paskirstymą ir skatinti techninę bei ekonominę pažangą, kartu sudarydamos sąlygas vartotojams sąžiningai dalytis gaunama nauda, kaip tai nurodyta SESV 101 straipsnio 3 dalyje. Be to, apskaitos specialistų privalomųjų mokymų sistemos nustatymas yra bendros ekonominės svarbos paslauga, kaip ji suprantama pagal SESV 106 straipsnio 2 dalį.
- 29 Tokiomis aplinkybėmis *Tribunal da Relação de Lisboa* nusprendė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui tokius prejudicinius klausimus:

- „1. Ar pagal Bendrijos konkurencijos teisės normas (susijusias su mokymų organizavimo rinka) toks subjektas, koks yra [OTOC], laikytinas įmonių asociacija? Jei atsakymas būtų teigiamas – ar SESV 101 straipsnio 2 dalį reikia aiškinti taip, kad šios Bendrijos konkurencijos teisės normos taikomos tokiam subjektui, koks yra OTOC, kuris, įgyvendindamas teisės aktuose nustatytus reikalavimus, priima visiems taikomas privalomas normas dėl apskaitos specialistų privalomųjų mokymų siekiant užtikrinti kokybiškų ir patikimų paslaugų teikimą piliečiams?
2. Jei tokiam subjektui, koks yra OTOC, pareiga įdiegti jos narių privalomųjų mokymų sistemą įtvirtinta įstatymu, ar ši SESV 101 straipsnį galima aiškinti kaip suteikiančią galimybę ginčyti įstatymais iš OTOC reikalaujamą įdiegti ir atitinkamomis taisyklėmis įdiegtą mokymų sistemą, kiek ja įgyvendinamas šiame įstatyme numatytas reikalavimas? Ar, atvirksčiai, šis klausimas nepatenka į SESV 101 straipsnio taikymo sritį ir jį reikia nagrinėti pagal SESV 56 ir paskesnius straipsnius?
3. Atsižvelgiant į [minėtą] Sprendimą *Wouters [ir kt.]* ir kitus panašiose bylose priimtus sprendimus, susijusius su reglamentavimu, turinčiu įtakos atitinkamos profesinės asociacijos narių ekonominei veiklai, ar SESV 101 ir 102 straipsniams prieštarauja apskaitos specialistų mokymams skirti teisės aktai, neturintys tiesioginio poveikio jų vykdomai ekonominei veiklai?
4. Ar pagal Sąjungos konkurencijos teisę (susijusią su mokymo organizavimo rinka) profesinė asociacija gali šios profesinės veiklos vykdymą sieti su specialiais mokymais, kuriuos tik ji viena organizuoja?“

Dėl prejudicinių klausimų

Dėl pirmojo–trečiojo klausimų

Pirminės pastabos

- 30 Iš Teisingumo Teismo turimos bylos medžiagos matyti, kad skundžiamame sprendime *AdC* konstatavo, jog priėmusi ginčijamas taisykles OTOC pažeidė ir SESV 101, ir 102 straipsnį. Vėliau *Tribunal do comércio de Lisboa* pripažino negaliojančia šio sprendimo dalį, kurioje konstatuotas SESV 102 straipsnio pažeidimas. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismo OTOC prašo panaikinti tik tą *Tribunal do comércio de Lisboa* sprendimo dalį, kurioje patvirtintas konstatuotas SESV 101 straipsnio pažeidimas.
- 31 Taigi aiškiai matyti, kad dabartiniu ginčo pagrindinėje byloje etapu SESV 56 ir paskesnių straipsnių, taip pat 102 straipsnio išaiškinimas neturi jokio ryšio su ginčo dalyku, todėl jis nėra svarbus norint išspręsti šį ginčą. Skundžiamame sprendime nenagrinėjama skundžiamų taisyklių atitiktis SESV 56 ir paskesniems straipsniams, be to, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teisme neužginčytas skundžiamo sprendimo dalies panaikinimas dėl *Tribunal do comércio de Lisboa* nustatyto SESV 102 straipsnio pažeidimo.
- 32 Taigi, reikia laikyti, kad pirmuoju–trečiuoju prejudiciniais klausimais prašoma išaiškinti tik SESV 101 straipsnio 1 dalį.

Dėl pateiktų klausimų

- 33 Pateikdamas pirmąjį–trečiąjį prejudicinius klausimus, kuriuos, laikantis šio sprendimo 32 punkte nurodytų apribojimų, reikia nagrinėti kartu, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės nori sužinoti, ar taisykles, kaip antai nagrinėjamas pagrindinėje byloje, kurias priėmė profesinė asociacija, kaip antai OTOC, reikia laikyti įmonių asociacijos, kaip ji suprantama pagal SESV 101 straipsnio 1 dalį, priimtu sprendimu. Jis visų pirma nori išsiaiškinti, ar SESV 101 straipsniui taikyti svarbi aplinkybė, kad pagal įstatymą OTOC įpareigojama priimti visiems taikomas privalomas normas dėl jos nariams skirtų privalomųjų mokymų sistemos įtvirtinimo siekiant užtikrinti kokybiškų ir patikimų paslaugų teikimą piliečiams ir kad šios normos neturi tiesioginio poveikio apskaitos specialistų ekonominei veiklai.
- 34 Siekiant nustatyti, ar taisyklės, kaip antai skundžiamos, laikytinos SESV 101 straipsnio 1 dalyje minimu įmonių asociacijos sprendimu, pirmiausia reikia išnagrinėti, ar pagal Sąjungos konkurencijos teisę apskaitos specialistai yra įmonės.
- 35 Pagal nusistovėjusią teismo praktiką įmonės sąvoka konkurencijos teisėje reiškia bet kurią ekonominę veiklą vykdančią subjektą, nesvarbu, koks jo teisinis statusas ar finansavimo būdas (žr., be kita ko, minėto Sprendimo *Wouters ir kt.* 46 punktą ir jame nurodytą teismo praktiką).
- 36 Taip pat pagal nusistovėjusią teismo praktiką ekonominė veikla yra bet kokia veikla siūlant konkrečioje rinkoje prekes ar paslaugas (žr., be kita ko, minėto Sprendimo *Wouters ir kt.* 47 punktą ir jame nurodytą teismo praktiką).
- 37 Nagrinėjamu atveju iš Teisingumo Teismo turimos bylos medžiagos matyti, kad apskaitos specialistai už atlyginimą siūlo apskaitos paslaugas, kurios, kaip nurodyta OTOC įstatų 6 straipsnyje, visų pirma apima subjektų apskaitos planavimą, organizavimą ir koordinavimą, šių subjektų finansinių ataskaitų ir mokesčių deklaracijų pasirašymą, konsultacijų apskaitos, mokesčių ir socialinės apsaugos klausimais teikimą, atstovavimą apmokestinamiesiems asmenims, kurių apskaitą tvarko, dėl mokesčių procedūros

administracinėje stadijoje. Be to, neginčijama, kad apskaitos specialistai, kaip laisvosios profesijos atstovai, prisiima su šios veiklos vykdymu susijusią finansinę riziką, nes jei išlaidos viršija pajamas, susidariusį skirtumą privalo padengti pats apskaitos specialistas.

- 38 Tokiomis aplinkybėmis atsižvelgiant į tai, kaip apskaitos specialistų profesija reglamentuojama Portugalijoje, laikytina, kad jie vykdo ekonominę veiklą, todėl yra įmonės, kaip jos suprantamos pagal SESV 101 straipsnį, ir šios išvados nekeičia tai, kad jų teikiamos paslaugos yra kompleksinio bei techninio pobūdžio, o jų profesinės veiklos vykdymas reglamentuojamas (pagal analogiją žr. minėto Sprendimo *Wouters ir kt.* 49 punktą).
- 39 Antra, reikia išnagrinėti, ar tuomet, kai profesinė asociacija, kaip antai OTOC, priima tokias taisykles, kaip antai skundžiamos, ji laikytina SESV 101 straipsnio 1 dalyje nurodyta įmonių asociacija, ar viešosios valdžios institucija.
- 40 SESV nustatytos konkurencijos taisyklės, vadovaujantis Teisingumo Teismo praktika, netaikomos veiklai, kuri dėl savo pobūdžio, jai taikomų taisyklių ir tikslo nepatenka į ekonominių mainų sritį arba yra susijusi su viešosios valdžios įgaliojimų įgyvendinimu (žr., be kita ko, minėto Sprendimo *Wouters ir kt.* 57 punktą ir jame nurodytą teismo praktiką).
- 41 Tačiau tokio reglamentavimo, kaip nagrinėjamas pagrindinėje byloje, negalima laikyti nepatenkančiu į ekonominių mainų sritį.
- 42 Šiuo atžvilgiu neginčijama, kad, pirma, OTOC pati siūlo apskaitos specialistams skirtus kursus ir, antra, kitiems tokius kursus norintiems rengti subjektams taikomos skundžiamose taisyklėse įtvirtintos normos. Todėl tokios taisyklės turi tiesioginį poveikį apskaitos specialistų privalomųjų mokymų rinkoje vykstantiems ekonominiams mainams.
- 43 Be to, kaip nurodo Lenkijos vyriausybė ir Europos Komisija, apskaitos specialistui nustatyta pareiga šiose taisyklėse nustatyta tvarka dalyvauti mokymuose yra glaudžiai susijusi su jo profesinės veiklos vykdymu. Iš OTOC įstatų 57 straipsnio 1 dalies a punkto, 59 straipsnio 2 dalies, 63 ir 64 straipsnių matyti, kad už šios pareigos nevykdymą gali būti skiriamos drausminės sankcijos, pavyzdžiui, laikinas nušalinimas nuo pareigų iki trejų metų ar išbraukimas iš šios profesinės asociacijos narių sąrašo.
- 44 Net darant prielaidą, kuria, atrodo, grindžiamas prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusių teismo trečiasis klausimas, kad šios taisyklės neturi tiesioginės įtakos pačių apskaitos specialistų ekonominei veiklai, vien šios aplinkybės nepakaktų, kad įmonių asociacijos sprendimą būtų galima pašalinti iš SESV 101 straipsnio taikymo srities.
- 45 Toks sprendimas iš tiesų gali trukdyti, riboti arba iškraipyti konkurenciją, kaip tai suprantama pagal SESV 101 straipsnio 1 dalį, ne tik toje rinkoje, kurioje veiklą vykdo tam tikros profesinės asociacijos nariai, bet ir kitoje rinkoje, kurioje ekonominę veiklą vykdo pati profesinė asociacija.
- 46 Be to, profesinė asociacija, kaip antai OTOC, priimdama tokias taisykles, kaip antai skundžiamos, nevykdo tipinių išimtinių viešosios valdžios įgaliojimų ir veikiau veikia kaip tam tikros profesijos, kuria verčiantis, be kita ko, vykdoma ekonominė veikla, reguliavimo organas.
- 47 Viena vertus, neginčyta, kad OTOC valdymo organų nariais gali tapti tik šios asociacijos nariai. Be to, nacionalinės valdžios institucijos visiškai nesikiša skiriant šių organų narius.
- 48 Šiuo atžvilgiu nėra svarbu tai, kad OTOC statusą nustato viešosios teisės norma. SESV 101 straipsnis, OTOC žodžiais tariant, taikomas įmonių susitarimams ir įmonių asociacijų sprendimams. Teisinis kontekstas, kuriam esant sudaromi tokie susitarimai ar priimami tokie sprendimai, ir šio konteksto

teisinis kvalifikavimas skirtingose nacionalinės teisės sistemose neturi reikšmės galimybei taikyti Sąjungos konkurencijos teisės normas ir, konkrečiai kalbant, SESV 101 straipsnį (minėto Sprendimo *Wouters ir kt.* 66 punktą ir jame nurodyta teismo praktika).

- 49 Kita vertus, OTOC suteikti reglamentavimo įgaliojimai nesiejami su sąlygomis ar kriterijais, kurių ši profesinė asociacija privalėtų paisyti priimdama tokius aktus, kokios yra skundžiamos taisyklės. Šiuo atžvilgiu OTOC įstatų 3 straipsnio 1 dalies c ir s punktais jai pavedamos tik šios užduotys: „skatinti savo narius kelti profesinę kvalifikaciją ir dalyvauti profesiniuose mokymuose bei prie to prisidėti, be kita ko, sudarant profesinio mokymosi programas ir organizuojant kursus bei konferencijas“ ir „sudaryti, organizuoti ir įgyvendinti jos narių privalomųjų mokymų sistemas“.
- 50 Šiomis nuostatomis OTOC paliekama didelė diskrecija pasirinkti principus, sąlygas ir tvarką, kurias turi atitikti apskaitos specialistų privalomųjų mokymų sistema.
- 51 OTOC įstatuose nenumatyta, kad šiai asociacijai suteikta išimtinė teisė organizuoti apskaitos specialistams skirtus mokymus, ir juose nenustatytos sąlygos, kuriomis mokymo organizacijos gali pateikti į apskaitos specialistų privalomųjų mokymų rinką. Tačiau šiuos klausimus reglamentuojančios normos įtvirtintos skundžiamose taisyklėse.
- 52 Be to, neginčijama, kad šias taisykles OTOC priėmė be valstybės kišimosi.
- 53 Pirma pateiktos išvados nepaneigia prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo antrajame klausime nurodyta aplinkybė, kad įstatymais iš OTOC reikalaujama įdiegti jos nariams skirtą privalomųjų mokymų sistemą.
- 54 Be abejo, kai valstybė narė suteikia norminimo galias profesinei asociacijai ir nustato viešojo intereso kriterijus bei pagrindinius principus, kuriuos turi atitikti asociacijos reglamentavimas, pasilikdama teisę priimti sprendimą kaip paskutinė instancija, tokios profesinės asociacijos nustatytos normos išlaiko valstybinį pobūdį ir nepatenka į įmonėms skirtų Sutarties nuostatų taikymo sritį (šiuo klausimu žr. minėto Sprendimo *Wouters ir kt.* 68 punktą).
- 55 Tačiau atrodo, kad, kaip matyti iš šio sprendimo 49–52 punktų, taip nėra pagrindinėje byloje.
- 56 Tokiomis aplinkybėmis atsakomybė už mokymosi kreditų įgijimo tvarką, kurią nustatė pagrindinėje byloje nagrinėjama profesinė asociacija, tenka tik jai vienai.
- 57 Kalbant apie įtaką, kurią SESV 101 straipsnio taikymui gali turėti ieškovės pagrindinėje byloje nurodyta aplinkybė, kad OTOC nesiekia pelno, reikia pabrėžti, kad tai nėra kliūtis tam tikras operacijas rinkoje vykdančią subjektą laikyti įmone, jei siūlydamas atitinkamas paslaugas jis konkuruoja su kitais subjektais, kurie siekia pelno (šiuo klausimu žr. 2006 m. sausio 10 d. Sprendimo *Cassa di Risparmio di Firenze ir kt.*, C-222/04, Rink. p. I-289, 122 ir 123 punktus bei 2008 m. liepos 1 d. Sprendimo *MOTOE*, C-49/07, Rink. p. I-4863, 27 punktą).
- 58 Būtent toks yra pagrindinėje byloje nagrinėjamas atvejis. Iš Teisingumo Teismo turimos bylos medžiagos išplaukia, kad siūlydama apskaitos specialistams skirtus profesinius mokymus OTOC konkuruoja su kitomis pelno siekiančiomis mokymų organizacijomis.
- 59 Atsižvelgiant į pirma išdėstytus argumentus, į pirmuosius tris klausimus reikia atsakyti taip:
- Profesinės asociacijos, kaip antai OTOC, priimtas taisykles, kaip antai skundžiamas, reikia laikyti įmonių asociacijos priimtu sprendimu, kaip jis suprantamas pagal SESV 101 straipsnio 1 dalį.

- Aplinkybė, kad įstatymais iš profesinės asociacijos, kaip antai OTOC, reikalaujama įtvirtinti jos nariams skirtą privalomųjų mokymų sistemą, negali pašalinti šios profesinės organizacijos priimtų normų iš SESV 101 straipsnio taikymo srities, nes tik jai tenka atsakomybė už šias normas.
- Aplinkybė, kad šios normos neturi tiesioginės įtakos šios profesinės asociacijos narių ekonominei veiklai, nėra svarbi SESV 101 straipsnio taikymui, nes pažeidimas, kuriuo kaltinama ši profesinė asociacija, padarytas rinkoje, kurioje ji pati vykdo ekonominę veiklą.

Dėl ketvirtojo klausimo

- 60 Pateikdamas ketvirtąjį klausimą prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia sužinoti, ar tokiomis aplinkybėmis, kaip nagrinėjamosios pagrindinėje byloje, Sąjungos konkurencijos teisė draudžia profesinei asociacijai iš savo narių reikalauti dalyvauti tik jos pačios organizuojamuose mokymuose.
- 61 Portugalijos vyriausybė nurodo, kad skundžiamame sprendime konstatuoto ir pagrindinėje byloje nagrinėjamo SESV 101 straipsnio pažeidimo negalima susiaurinti taip, lyg jį sudarytų tik reikalavimas OTOC nariams dalyvauti tik šios asociacijos organizuojamuose mokymuose.
- 62 Šiuo atžvilgiu iš Teisingumo Teismo turimos bylos medžiagos, visų pirma iš skundžiamo sprendimo bei *Tribunal do comércio de Lisboa* sprendimo, atrodo, matyti, kaip per Teisingumo Teismo posėdį nurodė OTOC ir Portugalijos vyriausybė, kad SESV 101 straipsnio pažeidimas, kuriuo kaltinama OTOC, padarytas priėmus skundžiamas taisykles, pagal kurias apskaitos specialistų privalomųjų mokymų rinka iš esmės dirbtinai suskaidyta rezervuojant jos trečdalį pačiai OTOC, o likusioje rinkos dalyje veikiantiems šios profesinės asociacijos konkurentams nustatytos diskriminacinės sąlygos.
- 63 Pagal SESV 101 straipsnio 1 dalį kaip nesuderinami su vidaus rinka yra draudžiami visi įmonių asociacijų sprendimai, kurie gali paveikti valstybių narių tarpusavio prekybą ir kurių tikslas ar poveikis yra konkurencijos trukdymas, ribojimas arba iškraipymas vidaus rinkoje.
- 64 Taigi reikia išnagrinėti, ar pagrindinėje byloje šios sąlygos įvykdytos.
- 65 Šiuo atžvilgiu tam, kad pagal nusistovėjusią teismo praktiką įmonių susitarimai, sprendimai ar veiksmai būtų pripažinti kaip galintys paveikti valstybių narių tarpusavio prekybą, iš objektyvių faktinių ar teisinių aplinkybių visumos turi būti įmanoma pakankamai tiksliai numatyti, kad jie gali tiesiogiai ar netiesiogiai, realiai ar potencialiai daryti poveikį valstybių narių tarpusavio prekybai, ir tai kelia grėsmę, kad jie gali trukdyti kurti vieningą valstybių narių rinką. Be to, šis poveikis neturi būti nedidelis (žr., be kita ko, 2006 m. lapkričio 23 d. Sprendimo *Asnef-Equifax ir Administración del Estado*, C-238/05, Rink. p. I-11125, 34 punktą ir jame nurodytą teismo praktiką).
- 66 Visoje atitinkamos valstybės narės teritorijoje taikomos taisyklės, kaip antai skundžiamos, gali paveikti valstybių narių tarpusavio prekybą, kaip tai suprantama pagal SESV 101 straipsnio 1 dalį (pagal analogiją žr., be kita ko, 2006 m. gruodžio 5 d. Sprendimo *Cipolla ir kt.*, C-94/04 ir C-202/04, Rink. p. I-11421, 45 punktą ir jame nurodytą teismo praktiką).
- 67 Skundžiamose taisyklėse nustatytos patekimo į apskaitos specialistų privalomųjų mokymų rinką sąlygos, vertinamos pagal šio sprendimo 73–92 punktuose nurodytus kriterijus, atrodo, gali būti daugiau nei menkavertės sprendžiant, ar pasirinkti kitose nei Portugalijos Respublika įsteigtas įmonės teikti paslaugas Portugalijoje.

- 68 Dėl atsakymo į klausimą, ar taisyklių, kaip antai skundžiamų, tikslas ar poveikis yra konkurencijos trukdymas, ribojimas arba iškraipymas vidaus rinkoje, reikia nurodyti, kad, kaip matyti iš sprendimo, kuriuo prašoma priimti prejudicinį sprendimą, jomis siekiama užtikrinti apskaitos specialistų teikiamų paslaugų kokybę nustatant privalomųjų mokymų sistemą.
- 69 Taigi, darant prielaidą, kad šių taisyklių tikslas nėra trukdyti, riboti arba iškraipyti konkurenciją, reikia išnagrinėti jų poveikį konkurencijai vidaus rinkoje.
- 70 Vadovaujantis nusistovėjusia teismo praktika, vertinant įmonių asociacijų sprendimo poveikį pagal SESV 101 straipsnį būtina atsižvelgti į konkrečią situaciją, kuriai esant jis priimtas, visų pirma ekonominį ir teisinį atitinkamų įmonių veiklos vykdymo kontekstą, prekių ar paslaugų, kurioms jis turi įtakos, pobūdį ir realias atitinkamos rinkos ar atitinkamų rinkų veikimo sąlygas ir struktūrą (žr., be kita ko, minėto Sprendimo *Asnef-Equifax et Administración del Estado* 49 punktą).
- 71 SESV 101 straipsnio 1 dalimi nenustatyta ribojimų, dėl kurių būtų galima vertinti tik realų poveikį, nes vertinant reikia atsižvelgti ir į atitinkamo sprendimo potencialų poveikį konkurencijai vidaus rinkoje (minėto Sprendimo *Asnef-Equifax et Administración del Estado* 50 punktas ir jame nurodyta teismo praktika).
- 72 Nors nustatyti, ar skundžiamos taisyklės sukėlė ar gali sukelti neigiamų padarinių konkurencijai vidaus rinkoje, turi prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, Teisingumo Teismas turi jam pateikti Sąjungos teisės aiškinimo gaires, kurios jam leistų priimti sprendimą (šiuo klausimu žr. 2011 m. spalio 13 d. Sprendimo *Pierre Fabre Dermo-Cosmétique*, C-439/09, Rink. p. I-9419, 42 punktą).
- 73 Šiuo atžvilgiu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas pirmiausia turi atsižvelgti į apskaitos specialistų privalomųjų mokymų rinkos struktūrą, kylančią iš šių taisyklių.
- 74 Reikia pabrėžti, kad šiose taisyklėse numatyti dviejų rūšių mokymai, t. y. vadinamieji „instituciniai“ ir „profesiniai“, kurių objektas, juos organizuoti teisę turinčios organizacijos ir galimų kursų trukmė skiriasi.
- 75 Pirma, dėl institucinių mokymų objekto, apibrėžto skundžiamų taisyklių 3 straipsnio 2 dalyje, reikia pažymėti, kad tai yra apskaitos specialistų informuotumo ne tik apie su etika ir deontologija susijusius klausimus, bet ir „apie naujas teisėkūros iniciatyvas ir teisės aktų pakeitimus“ didinimas. Tačiau neatmestina, kad svarbios teisės aktų raidos naujienos gali būti pristatytos ir per profesinius mokymus, kurie, kaip nurodyta šio 3 straipsnio 3 dalyje, yra „studijų ir žinių gilinimo kursai su profesija susijusia tema“. Be to, pagal šių taisyklių 15 straipsnio 1 dalį dalyvavimas instituciniuose arba profesiniuose mokymuose, kuriuos organizuoja OTOC arba kuriuos ji yra patvirtinusi, suteikia teisę įgyti 1,5 kredito už kiekvieną kurso valandą.
- 76 Šios aplinkybės galėtų patvirtinti, kad šių dviejų rūšių mokymai galėtų būti laikomi bent iš dalies vienas kitą pakeičiantys, tačiau tai turi patikrinti prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas.
- 77 Jei tai pasitvirtintų, nebūtų kaip pateisinti skundžiamose taisyklėse įtvirtinto institucinių ir profesinių mokymų atskyrimo remiantis jų objektu. Šiuo atžvilgiu reikia priminti, kad, kaip matyti iš Komisijos pranešimo dėl atitinkamos rinkos apibrėžimo Bendrijos konkurencijos teisės tikslams (OL C 372, 1997, p. 5; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 8 sk., 1 t., p. 155) 7 punkto, atitinkama prekės rinka, į kurią reikia atsižvelgti, apima visas prekes ir (arba) paslaugas, kurias vartotojas laiko vienodomis ar pakeičiamomis pagal jų savybes, kainą ir paskirtį.
- 78 Antra, skundžiamose taisyklėse apskaitos specialistų privalomųjų mokymų rinka suskaidoma nurodant organizacijas, kurioms suteikta teisė rengti šių dviejų rūšių mokymus. Šiuo atžvilgiu iš šių taisyklių 5 straipsnio 2 dalies matyti, kad institucinius mokymus gali organizuoti tik OTOC. Be to, iš

35 kreditų, kuriuos per pastaruosius dvejus metus apskaitos specialistas privalo surinkti vidutiniškai per metus pagal Kokybės užtikrinimo taisyklių 4 straipsnio 1 dalies e punktą, 12 kreditų turi būti įgyti už institucinius mokymus, kaip tai matyti iš skundžiamų taisyklių 15 straipsnio 2 dalies.

- 79 Darytina išvada, kad šiomis taisyklėmis OTOC rezervuota nemaža dalis apskaitos specialistų privalomųjų mokymų rinkos.
- 80 Trečia, šios dvi mokymų rūšys skiriasi pagal kursų, kurie gali būti surengti užtikrinant kiekvieną tokių mokymų rūšį, trukmę. Minėtų taisyklių 3 straipsnio 2 ir 3 dalyse numatyta, kad maksimali institucinių mokymų trukmė yra 16 valandų, o profesinių mokymų trukmė turi būti didesnė nei 16 valandų.
- 81 Ši aplinkybė gali lemti, o prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas turi patikrinti, ar taip yra iš tiesų, kad kitos nei OTOC mokymų organizacijos, ketinančios siūlyti trumpas mokymosi programas, negali to daryti.
- 82 Taigi, tokia taisyklė gali iškraipyti konkurenciją apskaitos specialistų privalomųjų mokymų rinkoje, nes ji turi įtakos įprastų pasiūlos ir paklausos veiksnių veikimui.
- 83 Ketvirta, nors skundžiamose taisyklėse iš apskaitos specialistų reikalaujama, kad jie bent 12 kreditų per metus surinktų dalyvaudami instituciniuose mokymuose, jokio panašaus reikalavimo nenustatyta dėl profesinių mokymų. Darytina išvada, kad, kaip nurodo Portugalijos vyriausybė, apskaitos specialistai gali likusius 23 kreditus surinkti dalyvaudami arba profesiniuose, arba instituciniuose mokymuose. Ši aplinkybė taip pat gali būti konkurencinis OTOC rengiamų institucinių mokymų pranašumas visų pirma dėl to, kad jie yra trumpiausi, o prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, kaip minėta šio sprendimo 80 ir 81 punktuose, turi patikrinti, ar taip yra iš tiesų.
- 84 Be to, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas turi išnagrinėti kitų nei OTOC organizacijų patekimo į nagrinėjamą rinką sąlygas.
- 85 Šiuo atžvilgiu svarbu pabrėžti, kad mokymo organizacijos, kurios nėra aukštosios mokyklos ar organizacijos, kurioms rengti mokymus pavesta įstatymu, norėdamos, kad už dalyvavimą jų organizuojamuose kursuose būtų įgyjami mokymosi kreditai, turi iš anksto įsirašyti į OTOC sąrašus. Šios asociacijos valdyba gali patenkinti arba atmesti prašymą įtraukti į sąrašą, kaip tai matyti iš skundžiamų taisyklių 9 straipsnio.
- 86 Be to, norėdamos, kad už dalyvavimą jų organizuojamuose kursuose būtų įgyjami mokymosi kreditai, pagal šių taisyklių 12 straipsnį tokios organizacijos privalo dėl kiekvieno kurso pateikti prašymą OTOC jį patvirtinti. Toks prašymas turi būti pateiktas bent prieš tris mėnesius iki atitinkamo kurso pradžios ir jame turi būti nurodyta tam tikra informacija, kaip antai, atitinkamo kurso kaina ir išsami programa. Už kiekvieną kursą pareiškėjas dar turi sumokėti mokestį, kuris tenka OTOC. Sprendimą patvirtinti ar nepatvirtinti kursą priima šios profesinės asociacijos valdyba.
- 87 Taip pat neginčijama, kad OTOC organizuoja ir profesinio mokymo kursus, kurie konkuruoja su kitų mokymo organizacijų rengiamais kursais, ir kad OTOC organizuojamiems profesinio mokymo kursams netaikoma jokia patvirtinimo procedūra.
- 88 Neiškraipyta konkurencija, kokia ir nurodyta Sutartyje, gali būti užtikrinta, tik jeigu atskiri ūkio subjektai turi lygias galimybes (minėto Sprendimo *MOTOE* 51 punktą).
- 89 Šio sprendimo 85–87 punktuose nurodytos aplinkybės gali lemti, kad skundžiamomis taisyklėmis skirtingiems ūkio subjektams neužtikrinamos vienodos galimybės.

- 90 Pirma, sąlygos, kurias mokymo organizacijos turi įvykdyti, kad, viena vertus, būtų įrašytos į OTOC sąrašą ir, kita vertus, patvirtintas jų profesinio mokymo kursas, skundžiamų taisyklių 8 ir 12 straipsniuose suformuluotos labai aptakiai.
- 91 Toks reglamentavimas, kuriuo juridinis asmuo, kaip antai OTOC, įgaliojamas vienašališkai spręsti dėl prašymų įtraukti organizaciją į sąrašą ar patvirtinti jos mokymo kursą, pateiktų siekiant organizuoti šį kursą, nesiejant šių įgaliojimų su apribojimais, pareigomis ar kontrole, gali paskatinti juridinį asmenį, kuriam suteikti tokie įgaliojimai, iškreipti konkurenciją ir sudaryti palankesnes sąlygas jos pačios organizuojamiems mokymams (pagal analogiją žr. minėto Sprendimo *MOTOE* 52 punktą).
- 92 Antra, skundžiamose taisyklėse numatyta patvirtinimo procedūros tvarka gali apriboti ne OTOC organizuojamų kursų pasiūlą. Kiekvieno ketinamo organizuoti kurso išankstinio patvirtinimo likus trims mėnesiams iki jo pradžios reikalavimas gali būti nepalankus OTOC konkurentams, nes tokia procedūra jiems neleidžia nedelsiant pasiūlyti aktualių mokymosi kursų, už dalyvavimą kuriuose būtų suteikiami kreditai, ir iš jų reikalauja visuomet atskleisti išsamią informaciją apie kiekvieną ketinamą organizuoti kursą.
- 93 Tačiau reikia pažymėti, jog ne kiekvienam įmonių asociacijų sprendimui, galinčiam suvaržyti šalių laisvę užsiimti verslu, turi būti taikomas SESV 101 straipsnio 1 dalyje įtvirtintas draudimas. Norint taikyti šią teisės nuostatą konkrečiu atveju, visų pirma reikia atsižvelgti į bendrą nagrinėjamo įmonių asociacijos sprendimo priėmimo ir jo padarinių kontekstą, ypač į tokio sprendimo tikslus (šiuo klausimu žr. minėto Sprendimo *Wouters ir kt.* 97 punktą).
- 94 Nagrinėjamu atveju iš sprendimo, kuriuo prašoma priimti prejudicinį sprendimą, matyti, kad, kaip minėta šio sprendimo 68 punkte, šiomis taisyklėmis siekiama užtikrinti apskaitos specialistų teikiamų paslaugų kokybę.
- 95 Šios taisyklės iš tiesų padeda siekti šio tikslo tiek, kiek jomis įtvirtinama apskaitos specialistų privalomųjų mokymų sistema, galinti suteikti pakankamai tobulėjimo ir tęstinio profesinio mokymosi garantijų, o tai prisideda prie gero valdymo įmonių ir mokesčių apskaitos tvarkymo srityje.
- 96 Toliau reikia išnagrinėti, ar dėl skundžiamų taisyklių atsiradęs ribojamasis poveikis pagrįstai galėjo būti laikomas būtinu užtikrinti apskaitos specialistų siūlomų paslaugų kokybę ir ar šis poveikis neviršija to, kas būtina šiam tikslui pasiekti (šiuo klausimu žr. minėto Sprendimo *Wouters ir kt.* 97, 107 ir 109 punktus).
- 97 Šiuo atžvilgiu svarbu pažymėti, kad dėl šių taisyklių galintį atsirasti konkurencijos ribojimą, kaip matyti iš šio sprendimo 79–92 punktų, iš esmės sudaro konkurencijos panaikinimas didelėje atitinkamos rinkos dalyje ir diskriminacinių sąlygų nustatymas likusioje šios rinkos dalyje.
- 98 Tačiau konkurencijos trumpesnių nei 16 valandų mokymosi kursų rinkoje panaikinimo bet kuriuo atveju negalima laikyti būtinu norint užtikrinti apskaitos specialistų siūlomų paslaugų kokybę.
- 99 Tas pats pasakytina ir apie patekimo į apskaitos specialistų privalomųjų mokymų rinką sąlygas, nes šių specialistų teikiamų paslaugų kokybės užtikrinimo tikslas gali būti pasiektas įvedus tokią kontrolės sistemą, kuri būtų grindžiama aiškiai apibrėžtais, skaidriais, nediskriminaciniais, patikrinti galimais ir visoms mokymo organizacijoms vienodas prieigos prie aptariamų rinkos sąlygų galinčiais užtikrinti kriterijais.
- 100 Darytina išvada, kad minėti apribojimai atrodo didesni, nei yra būtina siekiant užtikrinti apskaitos specialistų teikiamų paslaugų kokybę.
- 101 Ieškovė pagrindinėje byloje tvirtina, kad bet kuriuo atveju skundžiamoms taisyklėms taikoma SESV 101 straipsnio 3 dalyje numatyta išimtis arba SESV 106 straipsnio 2 dalis.

- 102 Šiuo atžvilgiu reikia priminti, kad SESV 101 straipsnio 3 dalyje numatytos išimties taikymas siejamas su keturiomis kumuliacinėmis sąlygomis. Atitinkamas sprendimas turi, pirma, padėti tobulinti atitinkamų prekių gamybą ar paskirstymą arba atitinkamų paslaugų teikimą ar paskirstymą, arba skatinti technikos ar ekonomikos pažangą, antra, sudaryti sąlygas vartotojams sąžiningai dalytis gaunama nauda, trečia, nenustatyti jokių nebūtinų apribojimų įmonėms dalyvėmis ir, ketvirta, nesuteikti joms galimybės panaikinti konkurenciją didelei atitinkamų produktų arba paslaugų daliai (šiuo klausimu žr. minėto Sprendimo *Asnef-Equifax ir Administración del Estado* 65 punktą).
- 103 Kadangi, pirma, skundžiamos taisyklės gali suteikti OTOC galimybę panaikinti konkurenciją didelei apskaitos specialistams skirtų mokymo paslaugų daliai, kaip tai konstatuota šio sprendimo 97 punkte, ir, antra, atsižvelgiant į šio sprendimo 98–100 punktuose nurodytas priežastis, šiomis taisyklėmis nustatytų apribojimų negalima laikyti būtinais, taigi SESV 101 straipsnio 3 dalies negalima taikyti tokiam atvejui, kaip nagrinėjamas pagrindinėje byloje.
- 104 Dėl rėmimosi SESV 106 straipsnio 2 dalimi reikia priminti, jog šioje nuostatoje numatyta, kad įmonėms, kurioms pavesta teikti bendros ekonominės svarbos paslaugas, konkurencijos taisyklės yra taikomos, jeigu jų taikymas nei teisiškai, nei faktiškai netrukdo atlikti joms patikėtų specialių uždavinių.
- 105 Šiuo atžvilgiu reikia konstatuoti, kad nei iš nacionalinio teismo pateiktos bylos medžiagos, nei iš Teisingumo Teismui pateiktų pastabų nematyti, kad apskaitos specialistų privalomieji mokymai būtų bendros ekonominės svarbos ir pasižymėtų specifinėmis savybėmis, besiskiriančiomis nuo tų, kurios būdingos kitai ekonominei veiklai, o darant prielaidą, jog taip yra iš tikrųjų, – kad Sutarties taisyklių ir ypač konkurencijos taisyklių taikymas trukdytų įvykdyti tokią užduotį (pagal analogiją žr. 1991 m. gruodžio 10 d. Sprendimo *Merci convenzionali porto di Genova*, C-179/90, Rink. p. I-5889, 27 punktą).
- 106 Bet kuriuo atveju siekdamas pateisinti SESV 101 straipsniui prieštaraujančią priemonę įmonės, kurioms taikoma SESV 106 straipsnio 2 dalis, gali remtis šia Sutarties nuostata, tik jei konkurencijos apribojimai ar net visiškai konkurencijos panaikinimas yra būtinas joms pavestai ypatingai užduočiai įvykdyti (šiuo klausimu žr. 1998 m. birželio 25 d. Sprendimo *Dusseldorp ir kt.*, C-203/96, Rink. p. I-4075, 65 punktą; 1993 m. gegužės 19 d. Sprendimo *Corbeau*, C-320/91, Rink. p. I-2533, 14 punktą ir 1994 m. balandžio 27 d. Sprendimo *Commune d'Almelo*, C-393/92, Rink. p. I-1477, 46 punktą).
- 107 Tačiau dėl šio sprendimo 98–100 punktuose nurodytų priežasčių skundžiamomis taisyklėmis nustatyti konkurencijos apribojimai, atrodo, yra didesni, nei tai būtina siekiant įvykdyti OTOC pavestą ypatingą užduotį, taigi SESV 106 straipsnio 2 dalis netaikoma.
- 108 Atsižvelgiant į visus išdėstytus argumentus, į ketvirtąjį klausimą reikia atsakyti, kad profesinės asociacijos, kaip antai OTOC, priimtose taisyklėse, kaip antai skundžiamos, kuriose, siekiant užtikrinti apskaitos specialistų teikiamų paslaugų kokybę, įtvirtinta jų privalomųjų mokymų sistema, yra SESV 101 straipsniu draudžiamas konkurencijos ribojimas, jei, o tai turi patikrinti prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, jomis panaikinama konkurencija didelėje atitinkamos rinkos dalyje ir tai naudinga šiai profesinei asociacijai, o likusioje šios rinkos dalyje šios profesinės asociacijos konkurentams nustatomos diskriminacinės sąlygos.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

- 109 Kadangi šis procesas pagrindinės bylos šalims yra vienas iš etapų prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiai teismo nagrinėjamoje byloje, bylinėjimosi išlaidų klausimą turi spręsti šis teismas. Išlaidos, susijusios su pastabų pateikimu Teisingumo Teismui, išskyrus tas, kurias patyrė minėtos šalys, nėra atlygintinos.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (antroji kolegija) nusprendžia:

1. Profesinės asociacijos, kaip antai *Ordem dos Técnicos Oficiais de Contas* (Apskaitos specialistų asociacija) priimtas taisyklės, kaip antai Mokymosi kreditų įgijimo taisyklės (*Regulamento da Formação de Créditos*), reikia laikyti įmonių asociacijos priimtu sprendimu, kaip jis suprantamas pagal SESV 101 straipsnio 1 dalį.

Aplinkybė, kad įstatymais iš profesinės asociacijos, kaip antai *Ordem dos Técnicos Oficiais de Contas*, reikalaujama įtvirtinti jos nariams skirtą privalomųjų mokymų sistemą, negali pašalinti šios profesinės organizacijos priimtų normų iš SESV 101 straipsnio taikymo srities, nes tik jai tenka atsakomybė už šias normas.

Aplinkybė, kad šios normos neturi tiesioginės įtakos šios profesinės asociacijos narių ekonominei veiklai, nėra svarbi SESV 101 straipsnio taikymui, nes pažeidimas, kuriuo kaltinama ši profesinė asociacija, padarytas rinkoje, kurioje ji pati vykdo ekonominę veiklą.

2. Profesinės asociacijos, kaip antai *Ordem dos Técnicos Oficiais de Contas*, priimtos taisyklės, kaip antai Mokymosi kreditų įgijimo taisyklės, kuriose, siekiant užtikrinti apskaitos specialistų teikiamų paslaugų kokybę, įtvirtinta jų privalomųjų mokymų sistema, yra SESV 101 straipsniu draudžiamas konkurencijos ribojimas, jei, o tai turi patikrinti prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, jomis panaikinama konkurencija didelėje atitinkamos rinkos dalyje ir tai naudinga šiai profesinei asociacijai, o likusioje šios rinkos dalyje šios profesinės asociacijos konkurentams nustatomos diskriminacinės sąlygos.

Parašai.